

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
СРЕДНЕАТЫНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д 2а, д.Нижние Аты,
Арский муниципальный район, 422016

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА АТЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
Узэк урамы, 2а йорт, Тубән Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422016

Тел. (84366)50-7-35, факс (84366)50-7-35. E-mail: Sat.Ars@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

от « 17 » декабрь 2025 ел

№ 18

**«Татарстан Республикасы Арча
муниципаль районының «Урта Аты авыл
жирлеге» муниципаль берәмлегендә
2040 елга кадәр су белән тәмин итү һәм
су агызу схемасын раслау турында»**

Россия Федерациясенең 2011 елның 7 декабрендәге №416-ФЗ номерлы «Су белән тәмин итү һәм су агызу турында»гы Федераль законына, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге №782 номерлы «Су белән тәмин итү һәм су агызу схемалары турында»гы карарына нигезләнеп, Урта Аты авыл жирлеге Башкарма комитеты КАРАР кабул итә:

- 1.«Урта Аты авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең 2040 елга кадәрге өчен су белән тәмин итү һәм су агызу схемасын расларга.
2. Әлеге карар 2026 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматлар рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында һәм мәгълүмат стендларында урнаштырып, халыкка житкерергә.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Урта Аты авыл
жирлеге башлыгы:

Батталова Р.Х

Кереш.....	6
2 бүлек. СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ.....	11
1 бүлек “Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының техник-икътисадый торышы”.....	11
2 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү юнәлешләре".....	19
3 бүлек. "Кайнар, эчә торган, техник суны су белән тәэмин итү һәм куллану балансы".....	21
4 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр".....	31
5 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспектылары".....	37
6 кисәк. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү".....	38
7 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләрен планлы күрсәткечләре".....	41
8 бүлек. “Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлегә”.....	42
3 бүлек. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ.....	43
1 бүлек. "Су агызу өлкәсендә гамәлдәге ТОРЫШ".....	43
2 бүлек. "Су агызу системасында агып төшүче сулар Балансы".....	46
3 бүлек. "Агып төшүче сулар күләме фаразы".....	47
4 бүлек. "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү (техник яктан яңадан коралландыру) буенча тәкъдимнәр".....	48
5 бүлек. "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектылары".....	50
6 кисәк. "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салуларга ихтыяжны бәяләү".....	51
7 бүлек. "Үзәкләштерелгән су агызу системасын үстерү күрсәткечләрен планлы күрсәткечләре".....	52
8 бүлек. "Үзәкләштерелгән су агызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлегә (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлегә".....	53
НӘТИҖӘЛӘР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР.....	54
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ.....	55

Приложение 2 - Схема сетей водоснабжения с. Средние Аты

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⦿ Насосная станция
- Участок водопроводной сети

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- Насосная станция
- Участок водопроводной сети

Кереш

Су белән тээмин итү схемасы — энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижелелеген арттыру, санитария һәм экология иминлеге өлкәсендә хокукый жайга салуны исәпкә алып, аны үстерүдәге су белән тээмин итү системаларының нәтижәле һәм имин эшләвен нигезләү буенча материаллар булган документ.

Су әзерләү - суны эчәргә яраклы яисә техник су сыйфатында куллануны тээмин итә торган эшкәртү;

Су белән тээмин итү - су әзерләү, эчәр суны үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән салкын су белән тээмин итү (салкын су белән тээмин итү) системаларыннан файдаланып, абонентларга ташу һәм бирү, яисә кайнар су белән тээмин итүнең (кайнар су белән тээмин итү) үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән системаларыннан файдаланып, абонентларга кайнар су әзерләү, транспортировкалау һәм бирү;

Суүткәргеч челтәре - жылылык белән тээмин итү максатларында да файдаланыла торган инженерлык корылмаларыннан тыш, су ташу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

Су белән тээмин итүнең технологик зонасы - салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренең бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су бирелгәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тээмин ителә;

Су агызуның технологик зонасы-су агызуны гамәлгә ашыручы оешманың канализация челтәренең өлеше, аның чикләрендә агып төшүче суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм агызу яисә агып төшүче суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тээмин ителә;

Эксплуатация зонасы-салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тээмин итү һәм (яисә) су түгү системаларын эксплуатацияләү оешмасының бурычлары (жаваплылыгы) билгесе буенча билгеләнгән эксплуатация жаваплылыгы зонасы.

Су белән тээмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары:

су белән тээмин итү системасын үстерүнең озак сроклы перспективасын билгеләү, әйләнә-тирә мохиткә минималь йогынты ясаганда иң экономияле ысул белән ышанычлы су белән тээмин итүне тээмин итү, шулай ук су белән тээмин итү системаларын үстерүне һәм энергияне сак тоту технологияләрен кертүне икътисадый стимуллаштыру;

капит капитал төзелеш объектын һәм мондый тоташтыруны башкарырга техник мөмкинлеге булганда бурычлы оешманы су белән тээмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләү;

норматив таләпләр нигезендә су белән тээмин итү системаларының ышанычлылыгын арттыру; озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тээмин итүгә чыгымнарны минимальләштерү;

жирлек халкын су белән тээмин итү;

жирлекне су белән тээмин итү өлкәсендә файдаланыла торган житештерү һәм башка билгеләнештәге яңа объектлар төзү;

соңгы ун елда тормыш сыйфатын яхшырту гамәлдәге объектларның коммуналь инфраструктурасын тиешенчә үстерү зарурлыгына китерә.

Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын эшләү өчен нигез булып тора:

- “Су белән тээмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законы;

- РФ Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары белән расланган су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларының эчтәлегенә таләпләр;

- Муниципаль берәмлекне территорияль планлаштыру документлары.

1 бүлек. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР

1.1 Территорияләрнең чикләре һәм исемнәре бердәм ситуация схемасында күрсәтелеп, жирлекнең административ составы

Арча муниципаль районы Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында уңайлы икътисадый-географик урын алып тора, республика башкаласы Казан шәһәрен Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләрендә урнашкан, ресурслар белән (руда булмаган файдалы казылмалар, урман, су, жир ресурслары)житәрлек дәрәжәдә тәмин ителгән.

Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеге (алга таба – Урта Аты авыл жирлеге) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Урта Аты авыл жирлегенң мәйданы 12780 га тәшкит итә. Урта Аты авыл жирлеге Арча муниципаль районының Наласа, Утар Аты, Кәче авыл жирлекләре, шулай ук Биектау районы белән чиктәш. Урта Аты авыл жирлеге территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан: Урта Аты авылы, Кылачы авылы, Тубән Аты авылы, Әрнәш авылы, Урта Сәрдә авылы. Тубән Аты авылы Урта Аты авыл жирлегенң административ авылы булып тора.

Начало формы

1.2 Территорияләр һәм территорияль (кадастр) бүленеш элементлары буенча халыкның сан составы

2025 елның 1 гыйнварына жирлек халкының гомуми саны 937 кеше тәшкит иткән.

Даими халык саны тотрыклы кимү тенденциясенә ия. Халыкның кимүе үлүчеләр санының туучылар саныннан даими артуы белән бәйле. Халык санының кимүенә миграция агымы ярдәм итә, ул халыкның яшәү структурасын үзгәртә - ешрак яшыләр китә, китү урыннарында халыкның «картаюы» күзәтелә. Миграция агымы халыкның тормыш дәрәжәсенң түбән булуына, яшыләрнең югары белем алу өчен эре муниципаль берәмлекләргә китүенә, мәдәни-көнкүреш мохитенң алга китүенә бәйле.

1.3 Геологик белешмәләр

Арча районы территориясә Төньяк Татар гөмбәзенң көнбатыш битендә һәм Казан-Киров борылышының көнчыгыш читендә урнашкан.

Иң борынгы көндезгә өслеккә чыга торган төп токымнар булып Пермь системасы катламнары тора.

Елга үзәннәренң, чокырларның аскы өлешләрендә казан ярусы токымнары ачык күренә, алар көнбатышта ачык соры доломитлар һәм известьташлардан, көнчыгышта кызыл төстәге комташлар һәм мергельләрдән, конгломерат, известьташ һәм балчык катламнарыннан тора.

Елга үзәннәре битләренң урта һәм югары өлешләрендә һәм аеруча калку су бүлү участокларында чуар төсле балчыклар, алевроитлар ачыла, алар комташлар һәм конгломератлар белән катламланалар.

Һәр жирдә хәзергә һәм өскә дүрттән бер өлешле комлы-балчыклы туфрак ясаучы токымнар булып хезмәт итүче катламнар үскән.

Арча районында кирпеч балчык, төзелеш комы, таш ятмалары эшкәртелә. Көпшәк известьташлар һәм доломитлар әче туфракны мелиорацияләү өчен чыгарыла.

Төзелеш материаллары һәм жирле әһәмияткә ия эшләнмәләр өчен минераль чимал ятмалары барланган һәм эксплуатацияләнә. Үзләштерүгә Сарай-Чокырча балчык чималы, Арча кирпеч чималы һәм Күпербаш известьташ чыганакалары жәлеп ителгән. 10нан артык торф ятмасы ачыкланган.

1.4 Климат шартлары

Климаты уртача-континенталь, жәй чагыштырмача дымлы һәм салкын, кыш уртача салкын һәм карлы. Наваның уртача еллык температурасы +3,4°C, гыйнварда -12,7°C, июльдә - +19,4°C, абсолют минимум -48 °C, абсолют максимум +38 °C.

Кышсыз чорның уртача озынлыгы - 143 көн.

Еллык явым-төшем 521 мм, жылы чорда 349 мм ява.

Тотрыклы кар капламы ноябрьнең икенче ункөнлеге уртасында хасил була, апрельнең икенче ункөнлеге башында таркала. Кар катламының уртача биеклегенә - 37 см (20–81 см).

Жилнең өстенлек итүче юнәлешләре: бер елда – көньяк-көнбатыш (20,1%) һәм Көнбатыш (15,9%), кыш көне – көньяк-көнбатыш (22,8%) һәм Көнъяк (19,6%), жәй көне – Төньяк (16,8%) һәм төньяк-көнчыгыш (13,8%).

1.5 Рельефның тасвирламасы

Арча районы-Татарстан Республикасының иң зур районнарының берсе, аның мәйданы 1842 км², район буенча Казанны Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләре уза. Көнбатыш Кама алды төньяк өлешендә урнашкан, Татарстанның Балтач, Саба, Теләче, Питрәч, Биектау, Әтнә районнары һәм Марий Эл Республикасы (Мари-Төрөк һәм Морки районнары) белән чиктәш.

Районның рельефы - калкулыклы тигезлек (биеклегенә 170-266 м), Казансу (кушылдыклары: Атынка, Березинка, Ия, Кесмәс), Ашыт, Шушма елгалары үзәннәре белән бүлгәләнгән. Ачык соры урман һәм кәсле-көлсу туфраклар таралган. Район территориясенең якынча 12% эзәрмә алып тора.

Районның төньягында Нократ калкулыгы (биеклегенә 200 м кадәр) тау итәкләре күзәтелә. Кесмәс һәм Казансу елгаларының сулыяк ярлары буйлап Арча районының иң түбән көньяк өлеше урнашкан, биеклекләре 120-140 м. Районның уртача, мәйданы буенча иң зур өлеше, төньяктан Ашыт һәм Хәтнә елгалары үзәннәре белән чикләнгән, Казансуның уң кушылдыклары тарафыннан 140-160 м биеклекләре өстенлек иткән меридиональ юнәлештә сузылган берничә елга араларына бүленгән (иң зур биеклегенә 200 м көнчыгышта Казансу чишмәләре башында). Районның төньяк, иң калку (биеклегенә 160-180 м) өлеше Ашыт, Шушма, Шура елгаларының һәм аларның кушылдыкларының өске өлешен үз эченә ала.

Шура – Ашыт, Ашыт – Симет, Казанка – Норма, Казанка – Кесмәс елгалары арасында 170-200 м абсолют тамгалы (биеклек 90-120 м га җитә) калку су бүлү өслекләре зур булмаган участкалар булып сакланып калган.

Район өслегенең эрозия ягыннан нык бүлгәләнгәнлегенә белән аерылып тора. Чокырлар челтәренең тыгызлыгы – 0,3-0,4 км/кв. км, үзәнлекләр челтәренең тыгызлыгы - 0,9 км/кв. км. Казансуның сул ярында һәм аның уң кушылдыкларында тирәнлегенә 3-7 м га кадәр булган чокырлар рәвешендә карст процесслары күренә.

1.6 Заявкалар алынган яисә техник шартлар бирелгән, яисә су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү челтәрләренә технологик тоташтыруга шартнамәләр төзелгән перспективалы төзелеш объектлары турында белешмәләр

Яңа төзелеш объектлары турында белешмәләр бирелмәде.

1.7 Су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү челтәрләренә технологик тоташтыруның техник шартлары булган перспективалы төзелеш объектлары яисә зоналары турында белешмәләр бирелмәгән.

Жирлек территориясен үстерү планында реконструкция һәм уңайлы яшәү шартларын тәмин итә торган заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәгелә төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеш күздә тотыла. Үсеш планнары нигезендә жирлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта авыл жирлегенә территориясендә торак төзелеш индивидуаль торак төзелеш белән күрсәтелә. Киләчәктә урнашкан күчәр утырту системасы үзенең структурасын саклап калачак.

2 бүлек. СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ

1 бүлек “Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының техник-икътисадый торышы”

1.1 Су белән тээмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Су белән тээмин итү системалары кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тээмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тээмин итү системаларының бурычлары булып торалар:

- су чыгару;
- кирәк булганда аны эшкәртү урыннарына тапшыру;
- суны махсус резервуарларда саклау;
- суүткәргеч челтәренә кулланучыларга су бирү.

Урта Аты авыл жирлегә составына жиде торак пункт керә. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары Урта Аты, Тубән Аты авылларында эшли.

Су белән тээмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжлар өчен берләштерелгән. Тышкы янгын сүндерү челтәрләрдә урнаштырылган жир асты янгын сүндерү гидрантларыннан күздә тотыла. Хәзерге вакытта хужалык эчә торган су белән тээмин итүнең төп чыганагы булып жир асты сулары (артезиан скважиналары) тора.

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тээмин итү хезмәтен “Арча муниципаль районы водоканалы” җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте (алга таба - “АМР водоканалы” ЖЧЖ) башкара.

1.2 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары колачламаган территорияләргә тасвирлау

Жирлекнең үзәкләштерелгән су белән тээмин ителмәгән территорияләренә түбәндәгеләр керә: Урта Аты, Тубән авыллары кырыйларында урнашкан индивидуаль торак төзелеше;

Урта Сәрдә, Кылачы, Әрнәш авыллары территорияләре.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү булмаганда, эчәр су чыганагы буларак вак корылмалы шәхси скважиналар, шахта һәм бораулау коелары, чишмәләр файдаланыла. Кагыйдә буларак, Утар төзелеше өчен чистарту чокырлары файдаланылуын исәпкә алып, алар кулланган суның сыйфаты кайбер очракларда санитария нормалары таләпләренә җавап бирми. Бер үк вакытта агып төшүче суларның су белән тээмин итү өчен файдаланыла торган жир асты сулы катламнарына элэгү куркынычы да бар.

1.3 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары, Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (тиешенчә су белән тээмин итү үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән кайнар су белән тээмин итү системаларыннан, салкын су белән тээмин итү системаларыннан файдаланып гамәлгә ашырыла торган территорияләр) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары исемлеге

“Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенен “Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында” 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары (“Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре”, “Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр” белән бергә) су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертә:

“су белән тээмин итүнең технологик зонасы” - кайнар су белән яисә салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренен бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су биргәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тээмин ителә;

“салкын су белән үзәкләштерелгән тээмин итү системасы” - су әзерләү, ташу һәм абонентларга эчә торган һәм (яисә) техник су бирү өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

“Үзәкләштерелмәгән салкын су белән тәэмин итү системасы” - технологик яктан үзәкләштерелгән салкын су белән тәэмин итү системасына бәйле булмаган һәм гомуми файдалану яисә чикләнгән затлар даирәсе өчен билгеләнгән корылмалар һәм җайланмалар. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүнең технологик зоналары тасвирламасы 1 нче таблицада бирелгән.

1таблица – Үзеклештерелгән су белән тәмин итүнең эксплуатация зоналары

Муниципаль берәмлек составына керүче торақ пунктларның атамасы	Су белән тәмин итү системасы (үзеклештерелгән/ үзеклештерелмәгән)	Су белән тәмин итү чыганагы	Үзеклештерелгән су белән тәмин итүне гамәлгә ашырганда эксплуатация жаваплылыгына ия оешма	Су белән тәмин итү чыганақларының баланслылыгы
Тубән Аты авылы	үзеклештерелгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ
	үзеклештерелмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Урта Аты авылы	үзеклештерелгән	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ
	үзеклештерелмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Кылачы авылы	үзеклештерелмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Урта Сәрдә авылы	үзеклештерелмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар
Өрнәш авылы	үзеклештерелмәгән	шахта коелары, вак скважиналар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ, шәхси затлар

1.4 Үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү системаларын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

1.4.1 Гамәлдәге су белән тәмин итү чыганаclarының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау

Су белән тәмин итү системасы дип кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тәмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тәмин итү чыганагы булып жир асты сулары - артезиан скважиналары тора. Түбәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү системалары тасвирламасы китерелә.

Урта Аты авылын үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү системасы

Урта Аты авылын үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагыннан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 432 м³ булган 40нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә һәркайсының күләме 10 м³ булган ике су башнясы урнаштырылган

Түбән Аты авылын үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү системасы

Түбән Аты авылын үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү бер жир асты су чыганагыннан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 260 м³ булган 39 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмендәге су жыю манарасы урнаштырылган.

Су белән тәмин итү чыганаclarы I пояс санитария саклау зоналары белән тәмин ителгән, аларның күләме СанПин 2.1.4.1110-02 “Су белән тәмин итү чыганаclarын һәм хужалык-эчү билгеләнәшендәге суүткәргечләрне санитария саклау зоналары” таләпләренә туры килә.

Санитар саклау зоналарыннан файдалану “Су белән тәмин итү чыганаclarын һәм хужалык-эчү билгеләнәшендәге суүткәргечләрне санитар саклау зоналары” СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә үтәлә.

Үзеклөштөрөлгөн су белән тәмин итү чыганаclarының гомуми характеристикасы түбәндәге таблицада китерелде.

2 таблица – Су белән тәмин итү чыганаclarына характеристика

№ п/п	Шартлы билгеләү	Күрсәтелгән житештерүчәнлек, (м³/тәүлек)	Файдалануға тапшырулы	Насос маркасы (насослар)	Насос жайланмасының житештерүчәнлегә, (м³/тәүлек)	Санитар сак зонасы булу
1	Түбән Аты авылын су белән тәмин итү системасы					
1.1	39 нче номерлы скважина	260	1993	ЭЦВ-6-10-110	240	бар
2	Урта Аты авылын су белән тәмин итү системасы					
2.1	40нче номерлы скважина	432	1986	ЭЦВ-6-6,63-85	152	бар

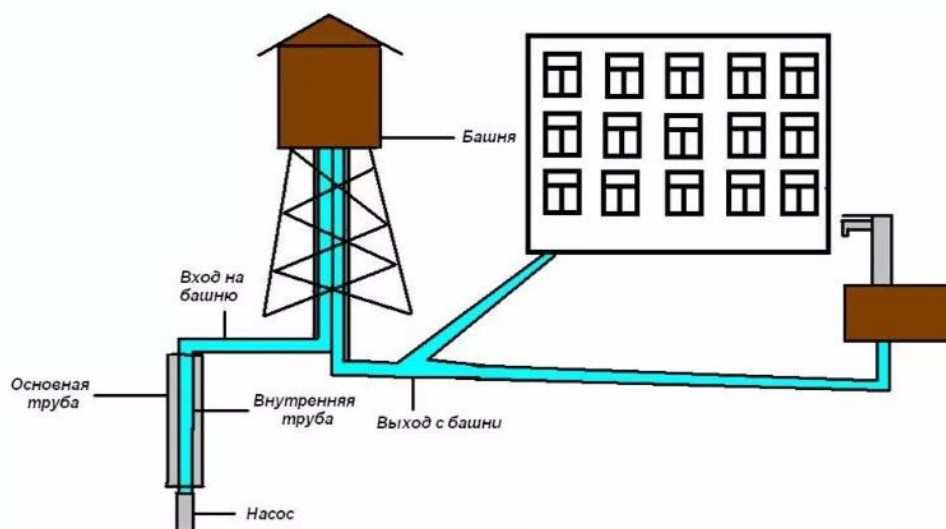
1.4.2. Суны чистарту һәм әзерләүнең гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су әзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәйләүне дә кертеп

СанПиН 2.1.3684-21 һәм СанПиН 1.2.3685-21 таләпләре нигезендә эчә торган су эпидемик һәм радиацион яктан куркынычсыз, химик составы буенча зарарсыз һәм уңай органолептик үзлекләргә ия булырга тиеш, шулай ук эчә торган суның сыйфаты бүлү чөлтәренә кергәнчә, шулай ук тышкы һәм эчке суүткәргеч чөлтәренә су аеру нокталарында гигиена нормативларына туры килергә тиеш.

Су әзерләү һәм су чистарту юк, кулланучыларга чыккан (табигый) су бирелә. Су алу корылмаларынан алына торган эчә торган суның сыйфаты СанПиН 1.2.3685-21 “Тигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яисә) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр” нигезендә суның физик-химик һәм бактериологик үзлекләренә төп күрсәткечләренә туры килә

1.4.3 Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтижәләлеген бәйләү, ул билгеләнгән су күләмен бирү өчен кирәкле электр энергиясенең чагыштырма чыгымы һәм билгеләнгән басым дәрәжәсә нисбәте буларак бәйләнә

Жирлек территориясендә су белән тәмин итү түбәндәге схема буенча гамәлгә ашырыла: су белән тәмин итү чыганаclarынан алына торган су турыдан-туры бүлү чөлтәренә һәм алга таба су сүтү колонкаларына яисә кулланучыга бирелә. Бүлү чөлтәрендә таләп ителгән басым дәрәжәсен саклау өчен су жыю башнялары кулланыла.

2 рәсем – Су жыю манарасыннан башка су белән тәмин итүнең принципиаль схемасы (1 – су белән тәмин итү чыганагы, скважина; 2 – кулланучылар)

1.4.4 Су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч чөлтәренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, чөлтәләренә тузу зурлыгын бәйләүне һәм бу чөлтәләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Суүткәргеч чөлтәре кулланучыларга су ташыла торган магистраль һәм таратучы торбаүткәргечләр жыелмасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч чөлтәренә төп максаты - кулланучыларга кирәкле күләмдә, кирәкле сыйфатта һәм кирәкле басым белән су бирү.

Жирлекне су белән тәмин итү чөлтәләренә характеристика түбәндәге таблицада китерелгән.

3 таблица – Муниципаль берәмлекне су белән тәмин итү челтәрләренә характеристика

№ п/п	Торак пункт исеме	ВНБ, куб.м.	Гамәлдәге су белән тәмин итү челтәрләре, км.	
			Ø 63	Ø 110/225
1	Тубән Аты авылы	15		6,6
2	Урта Аты авылы	10		2,9
3				
	Гомумән:	2		9,5
	Барлыгы			

Су белән тәмин итү челтәрләренә тузуы 100% ка житә. Суүткәргеч челтәрләре төрле материаллардан (чуен, корыч һәм полиэтилен) эшләнгән. Су белән тәмин итү челтәрләренә эшләүгә сәләте планлы һәм авария хәлендәге ремонт үткәрү, шулай ук челтәрләренә тузган участкаларын өлешчә алыштыру белән тәмин ителә. Су белән тәмин итү корылмаларын модернизацияләү һәм төзү бик түбән темплар белән башкарыла. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының торышы канәгатьләнәрлек булмавының бер сәбәбе - суүткәргеч челтәрләренә нык тузганлыгы, су белән тәмин итүне үстерүнең генераль схемаларының булмавы.

Челтәрләренә иң нык тузганы урамдагы суүткәргеч челтәрләренә туры килә. Суүткәргеч челтәрләренә аварияләр һәм агып чыгулар килеп чыгуны кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен ябу-жайга салу арматурасын һәм эксплуатация ресурсы беткән суүткәргеч челтәрләрен вакытында алыштыру үткәрелә.

Ябу-жайга салу арматурасы суүткәргечнең авария хәлендәге участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләрен башкарганда яшәүчеләрнең һәм сәнәгать предприятиеләренә иң аз санын сүндерү өчен кирәк.

Хәзерге вакытта чуен һәм корыч торбаүткәргечләр полиэтиленга һәм шарсыман графитлы ныклы чуеннан ясалганнарга алыштырыла. Торбаүткәргечләрнең заманча материалларының хезмәт итү вакыты шактый зур, техник һәм эксплуатацион характеристикалары сыйфатлырак. Полимер материаллар коррозиягә бирешми, шуңа күрә аларга металл торбаларны эксплуатацияләгәндә килеп чыга торган Кимчелекләр һәм проблемалар хас түгел.

Аларда төрле катламнар (химик һәм биологик) ясалмый, шуңа күрә полимер материаллардан торбаларның гидравлик характеристикалары хезмәт итү чоры дәвамында даими диярлек кала. Полимер материаллардан ясалган торбалар металлдан ясалган торбаларга караганда күпкә җиңелрәк, шуңа күрә төяү-бушату һәм ташу операцияләре арзанрак һәм авыр техника куллануы таләп итми, аларны монтажлауда уңайлы.

Аларның чагыштырмача аз массасы һәм җитәрлек сыгымчалыгы аркасында иске торбаүткәргечләрне траншеясыз ысуллар белән полиэтилен торбалар белән алыштырырга мөмкин.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләре эшләве һәм эксплуатациясе РФ Дәүләт төзелешенең 1999 елның 30 декабрендәге 168 номерлы боерыгы белән расланган “Коммуналь су белән тәмин итү һәм канализация системаларын һәм корылмаларын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре” нигезендә гамәлгә ашырыла.

Транспортлау процессында суның сыйфатын тәмин итү өчен СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә даими мониторинг ясала.

Аварияләр килеп чыгу куркынычын киметү һәм кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәмин итү өчен су белән тәмин итү челтәрләренә иң тузган кишәрлекләрен реконструкцияләү вариантларын карарга кирәк.

1.4.5 Су белән тәмин иткәндә барлыкка килә торган гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларны тасвирлау, дәүләт күзәтчелеген, муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы

органнарның суның сыйфатына һәм иминлегенә йогынты ясый торган хокук бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләрен үтәүне анализлау

Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеген су белән тәмин итүдә төп проблемалар түбәндәгеләр:

су алу корылмалары җиһазларының тузганлыгы. Суүткәргечләрнең, суүткәргечләрнең һәм системаның функциональ элементлары җайланмаларының нык тузуы;

су белән тәмин итү челтәрләренең тузуы. Суүткәргечләрнең авария хәлендәге сафтан чыгуларын бетерү, запас частьләр сатып алу чыгымнары су белән тәмин итү системаларын тоту һәм аларга хезмәт күрсәтү чыгымнарының гомуми күләмендә шактый зур өлешен тәшкил итә.

су белән тәмин итү чыганаclarын һәм кулланучыларны абонентларга кертүне исәпкә алу приборлары белән җитәрлек җиһазландырылмау.

су алу корылмаларынан озак вакыт файдалану, әйләнмә торбаларның һәм филтрлау элементларының коррозиясә сыйфатның органолептик күрсәткечләрен начарайта.

жир асты су белән тәмин итү чыганаclarынан алынган су, тулаем алганда, СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килә. Ләкин суны кулланучыларга бирү алдыннан чистарту системалары булмау сәбәпле, суны агулау куркынычы туа.

1.4.6 Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларынан файдаланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәмин итү юк.

Абонентларны кайнар су белән тәмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су әзерләү юлы белән башкарыла.

1.5 Мәңге тунган грунтлар таралган территориягә карата суның катуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы

“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге мәңге тунган грунтлар таралган территориядә урнашмый. Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәмин итеп, жир астына суүткәргечләр салынды.

Суүткәргечләрне жир астына салганда туң-туфрак шартларын һәм грунтларның температура режимын үзгәртү мөмкинлеген исәпкә алырга, шулай ук грунтка жылылык йогынтысын булдырмауны күздә тотарга кирәк.

1.6 Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлеге, әлеге затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналар чикләре) күрсәтелеп Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектлары булган затлар исемлеге 4 нче таблицада бирелгән.

4 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына ия затлар исемлеге

№ п/п	Торак пункт исеме	Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү объекты	Хезмәт күрсәтүче оешма
	Урта Аты авылы	“Урта Аты авыл жирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
	Тубән Аты авылы	“Урта Аты авыл жирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Урта Аты авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне “АМР водоканалы” ЖЧЖ гамәлгә ашыра.

2 бүлөк "Үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрү юнөлешләрө"

2.1 Үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрү күрсәткөчләрөнөң төп юнөлешләрө, принциплары, бурычлары һәм планлы әһәмиятләрө

Үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрүнөң төп юнөлөшө булып бөтөн су белән тәэмин итү системасын модернизацияләү исәбенә халыкка күрсәтелә торган хөзмәтләрөнөң сыйфатын күтәрү тора. Муниципаль берәмлекнөң үсөш планнары нигезендә үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрү түбәндәгө принципларны исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

- халыкны эчәр су һәм су белән тәэмин итү хөзмәтләрө белән тәэмин итүнөң өстөнлегө;
- су белән тәэмин итү өлкәсөнә инвестицияләр жәлеп итү өчөн шартлар тудыру, хөсөсый инвестицияләрнө кирө кайтару гарантияләрөн тәэмин итү;
- кайнар су белән, салкын су белән тәэмин итүнөң үзөклөштөрөлгөн системаларының технологик һәм оештыру бердәмлегөн һәм бөтөнлегөн тәэмин итү;
- кайнар су, салкын су белән тәэмин итүчө оешмаларның һәм аларның абонентларының икътисадый мәнфәгатләрө балансына ирешү һәм аларны үтәү;
- кайнар су һәм салкын су белән тәэмин итүчө оешмаларның су белән тәэмин итү өчөн кирәклө икътисадый нигезләнгән чыгымнарыннан чыгып, су белән тәэмин итү өлкәсөндә тарифлар билгеләү;
- су белән тәэмин итү өлкәсөндә эшкүарлык эшчәнлегөн гамәлгә ашыру өчөн тотрыклы һәм дискриминацияләнми торган шартлар тәэмин итү;
- абонентларның су белән тәэмин ителешөнә бертигөш шартлар тудыру;
- су белән тәэмин итүнө гамәлгә ашыручы оешмалар, Россия Федерациясө дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясө субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм су белән тәэмин итү өлкәсөндә жайга салуны гамәлгә ашыручы жирлө үзидарә органнары эшчәнлегөнөң ачыклығы.

Үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрүнөң төп бурычлары булып торалар:

- өзлексөз һәм сыйфатлы су белән тәэмин итү юлы белән халыкның сәламәтлегөн саклау һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту;
- суны экономиялө куллану юлы белән энергетика нәтижәлелегөн арттыру;
- кайнар су белән тәэмин итүнө, салкын су белән тәэмин итүнө гамәлгә ашыручы оешмалар эшчәнлегөнөң нәтижәлелегөн арттыру исәбенә абонентлар өчөн су белән тәэмин итүдән файдалану мөмкинлегөн тәэмин итү;
- салкын су белән тәэмин итүнөң үзөклөштөрөлгөн системаларын әлегө системалар белән идарә итүнөң нәтижәлө формаларын үстөрү, инвестицияләр жәлеп итү һәм кайнар су белән, салкын су белән тәэмин итүнө гамәлгә ашыручы оешмаларның кадрлар потенциалын үстөрү юлы белән үсөшнө тәэмин итү;
- торак төзөлөшө өчөн планлаштырыла торган территорияләрнө су белән тәэмин итү чөлтәрләрө белән тәэмин итү;
- су белән тәэмин итү чөлтәрләрөнөң физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту;
- су белән тәэмин итү системасының ышанычлылығын һәм нәтижәлелегөн арттыру;
- янгын сүндөрүнө оештыруны яхшырту.

Үзөклөштөрөлгөн су белән тәэмин итү системаларын үстөрүнөң максатчан күрсәткөчләрөнә түбәндөгөләр керә:

- а) эчә торган суның сыйфат күрсәткөчләрө
- б) су белән тәэмин итүнөң ышанычлылығы һәм өзлексөзлегө күрсәткөчләрө
- в) абонентларга хөзмәт күрсәтү сыйфаты күрсәткөчләрө
- г) ресурслардан файдалануның нәтижәлелегө күрсәткөчләрө, шул исәптән транспортировка вакытында су югалтуларын киметү
- д) инвестиция программасы чараларын гамәлгә ашыру бәясө һәм аларның нәтижәлелегө нисбәтө - суларның сыйфатын яхшырту

е) торак-коммуналь хужалык өлкөсөндө мәгълүмати-хокукий жайга салу буенча дүүлөт саясәтен эшлөү функцияларен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләренең гамәлдәгә һәм перспективалы күрсәткечләре 7 бүлектә китерелгән.

2.2 Үсешнең төрле сценарийларына карап, үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төрле сценарийлары

Жирлекнең үсеш планында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудырырлык заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәгә төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеш карала. Үсеш планнары нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзергә вакытта жирлек территориясендә торак төзелеш күбесенчә индивидуаль торак төзелеш белән күрсәтелә. Торак төзелешенең планлаштырыла торган һәм гамәлдәгә кварталлары территориясендәгә кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына тоташтыруны тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөлтәләрен төзү, янгын сүндерү гидрантларын урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертәп, урамнар буйлап божралы суүткәргеч чөлтәрен оештыру планлаштырыла.

Кулланучыларны ышанычлы һәм сыйфатлы су белән тәмин итү өчен гамәлгә ашыруга түбәндәгә чаралар тәкъдим ителә:

- Су алу корылмаларының искөргән жайланмаларын алыштыру;
- Суүткәргеч чөлтәләренең искөргән участкаларын реконструкцияләү һәм алыштыру;
- Резервуарларны һәм суүткәргеч чөлтәләргә ел саен чистарту һәм дезинфекцияләү;
- Су саклау зоналары (СЗ) һәм яр бие яклау полосалары (ЯЯП) чөкләрендә хужалык эшчәнлеген чөкләүне үтәү, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә СЗ һәм ЯЯПда законнар регламентын үтәү.

Норматив сыйфатлы эчә торган су кулланучыга капитал ремонтланган яисә санацияләнгән суүткәргеч чөлтәләргә аша сыйфат күрсәткечләргә начарланмыйча гына барып житәргә тиеш. Гамәлдәгә магистраль һәм бүлү суүткәргеч чөлтәләрен модернизацияләү су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын арттырырга, шулай ук су югалтуларын киметергә мөмкинлек бирәчөк.

Төзөк булмаган һәм тузган үзөктән куу насосларын саклау һәм контроль чаралары белән жиһазландырылган заманча насосларга вакытында алыштыру су алу корылмаларының тотрыклылыгын һәм ышанычлылыгын арттырырга, су күтәрүгә энергия чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчөк.

Су белән тәмин итү чыганаclarының торышын һәм алына торган суның сыйфатын, шулай ук су белән тәмин итү системаларының мөмкин булган үсешен бәяләү өчен даими рәвештә жир асты суларын мониторинглау буенча чаралар үткәргә киңәш ителә. Периодик контроль үткәрү су алудан файдаланучы оешмага мөмкинлек бирә:

суларның торышы турында мәгълүматны үз вакытында алырга, ә аларның сыйфаты үзгәргән очракта кирәкле чаралар күрергә;

су биеклеген күзәтергә һәм жайланмаларның эшен жайга салырга;

су алу корылмасы эшенә рациональ идарә итүне тәмин итәргә.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын гамәлгә ашыру эшләрен башкарып алдыннан проект-смета документациясен эшләргә кирәк.

3 бүлек. "Кайнар, эчэ торган, техник суны су белән тээмин итү һәм куллану балансы"

3.1 Кайнар, эчэ торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешләрән анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы

Су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы 5 нче таблицада бирелгән.

5 таблица – Су бирү һәм реализацияләү күләме

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Тубән Аты авылы	“Урта Аты авыл жирлегә” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре
1.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	39,344*
1.2	Су югалтылган	мең куб. м	3,577
1.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	35,767
	халык	мең куб. м	29,806
	башка кулланучылар	мең куб. м	5,961
2	Урта Аты авылы.		
2.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	16,808*
2.2	Су югалтылган	мең куб. м	1,528
2.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жиберелгән, шул исәптән:	мең куб. м	15,280
	халык	тыс. куб.м	12,733
	башка кулланучылар	тыс. куб.м	2,547

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.2 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирүнең территориаль балансы (елга һәм тәүлегенә максималь су куллану)

Су белән тээмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль баланслары 6 нчы таблицада күрсәтелгән.

6 таблица – Су бирүнең территориаль балансы

№ п/п	Исем	Фактта су куллану.	
		куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел
	. Тубән Аты ав	107,792	39,344
	Урта Аты ав.	46,049	16,808

3.3 Кайнар, эчэ торган, техник суны халыкның хужалык-эчэ торган ихтыяжларына, юридик затларның житештерү ихтыяжларына һәм жирлекләренң һәм шәһәр округларының башка ихтыяжларына бүлеп (янгын сүндерү, су сибү һ. б.) абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы

Эчэ торган суны абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы 7 нче таблицада күрсәтелгән.

7 таблица – Абонентлар төркемнәре буенча эчә торган су куллануының структур балансы

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Тубән Аты авылы		
1.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	35,767*
	халык	мең куб. м	29,806
	башка кулланучылар	мең куб. м	5,961
2	Урта Аты авылы		
2.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	15,828*
	халык	мең куб. м	13,190
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,638
3			

* - су куллануының исәпләнгән әһәмияте.

3.4 Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалануының гамәлдәге нормативлары турындагы белешмәләрдән чыгып, халыкның кайнар, эчәр, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр
Халыкның су куллануы турында белешмәләр 8-9 таблицаларда бирелгән.

8 таблица – Эчә торган суны фактта куллану турында белешмәләр

Хезмэт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы оешма.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс · м³/тәүлек
Тубән Аты ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	81,661	29,806	97,993
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	16,332	5,961	19,599
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	97,993	35,767	117,592
Урта Аты ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	34,886	12,733	41,863
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	6,977	2,547	8,024
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	41,863	15,280	49,887

Искәрмә - Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде

“Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”.

9 таблица – Халыкның эчәр суны исәпләп куллану турында белешмәләр

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны, кеше.	1 кешегә чагыштырмача су куллану, л/тәүлек	Су куллану		
				Тәүл.урт м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. с. м³/тәүлек
Тубән Аты ав.						
Халык	хужалык-эчү	522	140	73,080	26,674	87,696

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны, кеше.	1 кешегә чагыштырмача су куллану, л/тәүлек	Су куллану		
				Тәүл.урт . м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
	ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	522	50	26,100	3,132	31,320
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			19,836	5,961	23,803
Барлығы:				119,016	35,767	142,819
Урта Аты ав.						
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары	223	140	31,220	11,395	37,464
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	223	50	11,150	1,338	13,380
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			8,474	2,547	10,169
Барлығы:				50,844	15,280	61,013

1. Урта су куллану 1 кешегә СП 31.13330.2012 “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар” нигезендә алынды. Суны чагыштырмача куллану жәмәгәт биналарындагы хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтияжларына су чыгымнарын үз эченә ала.

2. Бер кешегә 50 л/тәүлек – урамнарда һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы. Жир кишәрлегенә су сибү өчен салкын су куллану чорына туры килә торган айлар саны 4 ай тәшкил итә (1 майдан 31 августка кадәр).

3. Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”.

4. Елына исәпләнгән көннәр саны: 365 — халык өчен; 120 — су сибү өчен (су сибү ешлыгы 2 көнгә 1 тапкыр); бюджет һәм сәнәгать оешмалары өчен 303 көн тәшкил итә.

5. Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына киткән чыгымның 20% ы өстәмә рәвештә аны продуктлар белән тәэмин итүгә, көнкүреш хезмәтләре күрсәтүгә һәм башкаларга тотылган.

3.5 Кайнар, эчә торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау

Суны исәпкә алу приборларын абонент яисә салкын су ташый торган оешма урнаштыра. Моның өчен нигез булып су белән тәэмин итү шартнамәсе, салкын су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызуның бердәм шартнамәсе, салкын суны транспортировкау шартнамәсе тора.

Ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларда су бирүне техник исәпкә алу су алу объектларында гамәлгә ашырыла, моның өчен төрле маркадагы чыгым үлчәү приборлары кулланыла. Су белән тәэмин итү чыганагында су счетчиклары булмаганда, су бирүне исәпкә алу исәпләү ысулы белән гамәлгә ашырыла.

Эчә торган суны кулланучылар кулланылган су өчен исәп-хисапны башкаралар::

а) кисеп алу урынында урнаштырылган коммерцияле исәпләү приборлары буенча - коеда яки бинада;

б) жирлек территориясе өчен билгеләнгән нормативлар буенча, төзекләндерү дәрәжәсеннән, исәпкә алу приборы булмаганда абонентларга карата кулланыла торган коэффициентны арттыра торган теркәлгән (яшәүче) кешеләр саныннан чыгып билгеләнгән нормативлар буенча.

Юридик затлар кулланылган эчэргэ яраклы һәм техник су өчен исәп-хисапларны коедагы яисә бинадагы кисемтә урнаштырылган исәпләү приборлары нигезендә башкаралар.

Биналарның, корылмаларның исәпләү приборлары белән жиһазландырылуы турындагы белешмәләр салкын су бирү буенча хезмәт күрсәтү шартнамәләрендә күрсәтелә. Предприятиедә исәпкә алу, файдалану приборын исәпкә алу һәм исәптән төшерү тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә оештырылган.

Барлык кулланучыларга кулланылган су өчен түләү документлары кулланучы биргән яисә предприятие контролерлары төшергән исәпкә алу приборлары күрсәткечләре нигезендә бирелә. Квитанцияләр халыкка почта тартмаларына кадәр, юридик затларга фактта булган яисә шартнамәдә күрсәтелгән адрес буенча илтеп житкерелә.

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән. РФ Хөкүмәтенен “Күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү турында” 2011 елның 6 маендагы 354 номерлы карарының IV бүлегенен 42 нче пункты нигезендә индивидуаль яки гомуми (фатирлы) салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы булмаганда һәм мондый исәпкә алу приборын урнаштыру бурычы булган очракта салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы буенча коммуналь хезмәт күрсәтүгә түләү күләме торак урында кулланучыга күрсәтелгән су белән тәмин итү салкын су белән тәмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативыннан чыгып билгеләнә, арттыра торган коэффициент кулланып кайнар су белән тәмин итүгә.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

3.6 Жирлекне су белән тәмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ

Су белән тәмин итү чыганаclarы жиһазларының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ 10нчы таблицада бирелгән.

10 таблица – Су белән тәмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ

Торак пункт исеме	Мощность существ. сооружений		Расчетное водопотребление		(+) Резерв / (-) дефицит			
	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.		Еллык	
	куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел				
Тубән Аты авылы	260	94,9	142,819	35,767	117,181	45,070	59,133	62,310
Урта Аты авылы	432	157,68	61,013	15,280	370,987	85,877	142,400	90,310

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле су чыгымы белән тәмин итү өчен житештерү түгел.

Сыйфатлы су белән тәмин итү өчен, үз ресурсын эшләп бетергән объектларны торгызып, су алу корылмаларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү чараларын башкарырга, шулай ук муниципаль берәмлекне киләчәктә тотрыклы үстерү базасын булдыру һәм үзекләштерелгән су белән тәмин итү системасына яңа кулланучыларны тоташтыру өчен Урта Аты авылында яңа су алу корылмалары төзү вариантларын карарга кирәк.

3.7 Төрлө үсеш сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка кайнар, эчәр, техник су куллануның фараз баланслары, 2.04.02-84 һәм 2.04.01-85 СНИП нигезендә кайнар, эчәр, техник су куллануга нигезләнеп, шулай ук халык тарафыннан су куллануның агымдагы күләмнән һәм аның динамикасыннан чыгып, үсеш перспективаларын һәм составын һәм төзелеш структуралары

Жирлекнең үсеш планнарында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудыручы заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Муниципаль берәмлек территориясен үстерү төзекләндерү һәм яшәүнең уңайлылыгын арттыруны күздә тотып. Моннан тыш, демографик үсеш өчен уңай шартлар тудыру, социаль, житештерү һәм торак өлкәләрен үстерүнең гамәлдәге программаларын эшләү, яңа эш урыннары булдыру, халыкның имин яшәеш шартларын тәмин итү өчен кирәкле инфраструктура булдыру шартларында жирлек территориясендә туучылар санының тотрыклылануы һәм халыкның миграция кимүе фаразлана.

Муниципаль берәмлек территориясен үстерү планнарын анализлаудан чыгып, халык санын арттыру планлаштырылмый. Өлеге схемада су белән тәмин итү чөпкүләренә яңа кулланучыларны тоташтыруга бәйле рәвештә су куллануны арттыру, шулай ук яшәүнең уңайлылыгын арттыру (бер кулланучыга су куллануның чагыштырма чыгымнарын арттыру) күздә тотыла.

Халык саны үзгәрүне исәпкә алып, хужалык-эчү ихтыяжларына су куллануның фараз баланслары 11 нче таблицада күрсәтелгән.

11 таблица – Су куллануның фаразланган баланслары

№ п/п	Күрсәткечләр	Фаразланган су куллану		
		Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
1	Тубән Аты			
1.1	Халык:	89,827	32,787	107,792
1.2	Башка кулланучылар:	17,965	6,557	21,558
1.3	Барысын да кулланучылар	107,792	39,344	129,351
2	Урта Аты			
2.1	Халык:	38,374	14,007	46,049
2.2	Башка кулланучылар:	7,675	2,801	8,826
2.3	Барысын да кулланучылар	46,049	16,808	54,875

3.8 Күрсәтелгән системаның технологик үзгәрешләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәмин итүнең үзгәрештерелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзгәрештерелгән кайнар су белән тәмин итү юк.

Абонентларны кайнар су белән тәмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су әзерләү юлы белән башкарыла.

3.9 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек)

Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр 12 нче таблицада бирелгән.

12 таблица – Хужалык-эчү ихтыяжларына суны фактта һәм көтелеп куллану турында белешмәләр

Кулланучылар	П е р и о д л а р	
	2024 ел	2040 ел

	Тәул.урта ча м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул	Тәул.уртач а м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул
Тубән Аты ав.	97,993	35,767	117,592	107,792	39,344	129,351
Урта Аты ав.	41,863	15,280	49,887	46,049	16,808	54,875

3.10 Кайнар, эчә торган, техник су куллануның территорияль структурасы тасвирламасы, аны су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча технологик зоналарга бүлеп билгеләргә кирәк, ;

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тәэмин итү хезмәтләреннән төп файдаланучылар халык, бюджет оешмалары (администрация, мәктәпләр, балалар бакчалары). Суны файдалы жибәрү күләме суны исәпкә алу приборлары күрсәткечләре буенча, приборлар булмаганда, су куллану нормативлары нигезендә билгеләнә.

Су куллануның территорияль структурасы 15 нче таблицада китерелгән.

3.11 Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын абонентлар типлары буенча, шул исәптән торак биналарны, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тәэмин итүгә, кайнар, эчә торган, техник суның факттагы чыгымнарыннан чыгып, абонентларның кайнар, эчә торган, техник суны перспективалы куллану турындагы белешмәләренә исәпкә алып бүлү фаразы

Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы 13 нче таблицада китерелгән.

13 таблица – Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы

Потребитель	П е р и о д л а р					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәул.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул	Тәул.урт ача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул
Тубән Аты авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	97,993	35,767	117,592	107,792	39,344	129,351
Халык	81,661	29,806	97,993	89,827	32,787	107,792
Башка кулланучылар	16,332	5,961	19,599	17,965	6,557	21,558
Урта Аты ав.						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	41,863	15,280	49,887	46,049	16,808	54,875
Халык	34,886	12,733	41,863	38,025	14,007	45,648
Башка кулланучылар	6,977	2,547	8,024	8,024	2,801	9,227

3.12 Кайнар, эчэ торган, техник суны транспортировкалаганда фактта һәм планлаштырыла торган югалтулар турында белешмэләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләре)
Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны транспортировкалаганда факттагы һәм планлаштырылган югалтулар турында мәгълүматлар 14 нче таблицада китерелде.

14 таблица – Эчэ торган суны фактта һәм планлаштырылган куллану турында белешмэләр

Показатели	Периодлар			
	2024 ел		2040 ел	
	Урт тәүл.. куб.м/тәүл.	Еллык. мең.куб.м ел	Урт тәүл.. куб.м/тәүл.	Еллык. мең.куб.м ел
Тубән Аты авылы				
Су күтәрелде	107,792	39,344	115,338	42,098
Су югалтулар	9,799	3,577	7,545	2,754
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	97,993	35,767	107,792	39,344
Халык	81,661	29,806	89,827	32,787
Башка кулланучылар	16,332	5,961	17,965	6,557
Урта Аты ав.				
Су күтәрелде	46,049	16,808	49,515	18,073
Су югалтулар	4,186	1,528	3,466	1,265
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	41,863	15,280	46,049	16,808
Халык	34,886	12,733	38,025	14,007
Башка кулланучылар	6,977	2,547	8,024	2,801

Диспетчерлаштыру системасын оештыру, гамәлдәге торбаүткәргечләрне исәпкә алу һәм реконструкцияләү приборларын урнаштыру кебек энергияне һәм суны сак тоту чараларын кертү су югалтуларны киметергә, су куллану күләмнәрен киметергә, суүткәргеч станцияләренен эш сыйфатын яхшыртып, аларның йөкләнешен киметергә һәм торак төзелеше вакытында хезмәт күрсәтү зонасын киңәйтергә мөмкинлек бирәчәк.

3.13 Су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның перспективалы баланслары (гумми - кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү һәм сату балансы, территориаль - су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы, структур - абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы) Жирлекне су белән тәмин итүнең перспектив һәм структур баланслары 14 нче таблицада күрсәтелгән. Территориаль баланс 15 нче таблицада бирелгән.

15 таблица – Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль балансы

Су куллануның максатчан билгеләнеше	Үлчәү берәмлеге	Периодлар	
		2024 ел	2040 ел
Тубән Аты авылы	мең. м3	39,344	42,098
Урта Аты авылы	мең. м3	16,808	18,073

3.14 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчәргә яраклы, техник суны югалтулар күләмнән, кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнәрен,

елларга бүлеп, технологик зоналар буенча куәтләү кытлыгын (резервын) күрсәтеп, су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү
Су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү 16 нчы таблицада күрсәтелгән.

16 таблица– Су алу корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Билгеләнеше	Гамәлдәге корылмаларның куәте куб. м/тәүлеккә, мең куб. м / елга	Периодлар 2040 елга кадәр исәпләнгән вакыт (+) Резерв / (-) дефицит		
		куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	%
Тубән Аты авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә		115,338	144,66	55,64
яраклы су китерелде		42,098	52,80	55,64
Су югалтулар	260 94,9	7,545 2,754		
Кулланучыга сату		107,792 39,344	152,21 55,56	58,54 58,54
Урта Аты авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә		49,515	382,48	88,54
яраклы су китерелде		18,073	139,61	88,54
Су югалтулар	432 157,68	3,466 1,265		
Кулланучыга сату		46,049 16,808	385,95 140,87	89,34 89,34

с. Сре

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, Шекә һәм Носы авылларындагы гамәлдәге су алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле су чыгымы белән тәмин итү өчен житәрлек, Урта Аты авылындагы гамәлдәге су алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле су чыгымы белән тәмин итү өчен житәрлек түгел..

Сыйфатлы су белән тәмин итү өчен, үз ресурсын эшләп бетергән объектларны торгызып, су алу корылмаларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү чараларын башкарырга, шулай ук муниципаль берәмлекне киләчәктә тотрыклы үстерү базасын булдыру һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына яңа кулланучыларны тоташтыру өчен Урта Аты авылында яңа су алу корылмалары төзү вариантларын карарга кирәк.

3.15 Гарантиялүче оешма статусы бирелгән оешма исеме

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче оешмалар исемлегә түбәндәге таблицада китерелгән.

17 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче ресурслар белән тәмин итүче оешмалар исемлегә

Торак пункт исеме	РСО исеме
Тубән Аты авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Урта Аты авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне “АМР водоканалы” ЖЧЖ башкара.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитетының 2025 елның 30 октябрена 1040 номерлы карары белән “АМР водоканалы” ЖЧЖнә, Яңа Кенәр авылыннан тыш, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә салкын су белән тәмин итү һәм су агызу системасы өчен гарантияле оешма статусы бирелде.

“Су белән тээмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясы нигезендә жирлекләренң, шәһәр округларының жирле үзидарә органнары салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су бүлеп бирүнең һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантияле оешманы билгелиләр һәм аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр. Салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы һәм суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләреннән эксплуатацияләүче оешмага, әгәр бу оешманың суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләренә салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы барлык оешмалардан иң күп абонентлар кушылган булса, гарантияләүче оешма статусы бирелә.

Гарантияләүче оешма, әгәр абонентларның капиталъ төзелеш объектлары билгеләнгән тәртиптә мондый гарантияләүче оешманың эшчәнлек зонасы чикләрендә үзәкләштерелгән салкын су белән тээмин итү һәм (яисә) су бүлеп бирү системасына кушылган булса, салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су бүлеп бирүне тээмин итәргә тиеш. Гарантияләүче оешма салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системасы объектларын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар белән Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә ышанычлы һәм өзлексез салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне тээмин итү өчен кирәкле шартнамәләр төзи.

4 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр"

Су белән тээмин итү системалары объектларын комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты кулланучыларны сыйфатның яңа нормативлары таләпләренә җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тээмин итүдән, җиһазларның энергетик нәтиҗәләсәген арттыру, су бирү процессларын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу, янғын сүндерүне оештыруны яхшырту, физик тузуны киметү һәм су белән тээмин итү челтәрләренә гидравлик режимын яхшыртудан гыйбарәт. Әлеге чараларны үтәү су белән тээмин итү системаларының төп узелларының тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тээмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

4.1 Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча еллар буенча бүленгән төп чаралар исемлегә

“Урта Аты авыл җирлегә” муниципаль берәмлегенә су белән тээмин итү системасын үстерүнең төп юнәлеш булып су алу корылмаларын һәм насос станцияләрен модернизацияләп, шулай ук су белән тээмин итү челтәрләренә тузган кишәрлекләрен этаплап алыштырып, гамәлдәге системаны саклап калу тора..

Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлегә 18 нче таблицада китерелде.

18 таблица – Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Чара исеме	Проект-смета бәяс, мең сум.	Социаль-иқтисадиый файда	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1	“Урта Аты авыл җирлегә” муниципаль берәмлегенә үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре			
1.1	Үзөклөштөрөлгән су белән тээмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос җайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су җыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	4500	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040
1.2	Искергән су челтәрләрен этаплап алыштыру	13554	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тээмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040

№ п/п	Чара исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-икътисадый файда	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
	Арча муниципаль районының Түбән Аты авылында су белән тәмин итү челтәрләрен реконструкцияләү (15 куб. м. су жыю манарасы, диаметры 110 мм, Озынлыгы 3043 п. м. су белән тәмин итүнең бүлү челтәре)	18858,0	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2028
1.3	Арча муниципаль районының Урта Аты авылында су белән тәмин итү челтәрләрен капитал ремонтлау (15 куб. м. су жыю манарасы, диаметры 110 мм, Озынлыгы 4036 п. м. су белән тәмин итүнең бүлү челтәре)	24816	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2030

* - Капитал салуларның бәясе эреләндерелде, НЦС 81-02-19-2025 “Сборник номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник № 14. Тышкы су белән тәмин итү һәм канализация челтәрләре” нигезендә. Су белән тәмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш

4.2 Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән потенциал су белән тээмин итү чыганаclarының гидрогеологик характеристикалары, су белән тээмин итү чыганаclarының санитария характеристикалары, шулай ук су белән тээмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе

Су белән тээмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижеләргә ирешеләчәк:

Халыкка һәм предприятиеләргә бирелә торган эчәргә яраклы суның норматив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составының тотрыклы булуына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 “Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тээмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарга, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр”). Социаль нәтижеләр-су белән тээмин итү системасының ышанычлылыгын тээмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру

Кулланучыларны сыйфатлы су белән тээмин итү.

Су белән тээмин итү системасы объектларын эксплуатацияләү барышында авария хәлләре килеп чыгу куркынычы кимү.

Торак төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләргә су белән тээмин итү чөлтәрләре белән тээмин итү.

Су белән тээмин итү чөлтәрләренә физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту.

Янгын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү чараларын гамәлгә ашырудан социаль файда жәмгыять өчен кабул ителә торган бәяләр (тарифлар) буенча халыкны һәм башка кулланучыларны норматив сыйфатлы су белән гарантияле канәгатьләндерүдән гыйбарәт.

Икътисади аспектта-электр энергиясен сатып алуға гомуми чыгымнарны киметү. Халыкның суны матди ресурс буларак куллануын киметү, шулай ук су белән тээмин итү объектларында энергияне сак тоту технологияләрен һәм жайланмаларын кертү исәбенә ирешелә.

Электр энергиясеннән файдалануның нәтижеләлеген арттыруны кирәкле энергиягә аз чыгымнар тотып, су белән тээмин итү хезмәтләрен тулырак күрсәтү максатында чараларны һәм инструментларны ачыклау һәм гамәлгә ашыру дип карарға мөмкин. Әмма бу стратегик юнәлешне бер үк вакытта гамәлгә ашыруны – суны һәм электр энергиясен турыдан-туры экономияләүнең үзара бәйлә төрле комбинацияләрендә халыкның су куллануын киметүне дә кире какмый.

Су ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның һәм энергия ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның нәтижеләлегә аларны бергәләп планлаштырганда шактый арта. Мәсәлән, агып чыгуларны киметү суны экономияли һәм басым югалтуларын киметә, бу исә суны суырту өчен насослар куллана торган егәрлекне киметү аркасында энергияне экономияләргә мөмкинлек бирә. Бер насосны икенчесенә, нәтижелерәк насоска алмаштыру энергияне экономияләүгә китерә. Шулай итеп, агып чыгулар аркасында басым югалтуларын киметү гамәлдәге насосларны азрак куәтле насослар белән алыштырырга мөмкинлек бирәчәк, бу энергияне һәм акчаларны өстәмә экономияләүне тээмин итәчәк.

Су белән тээмин итү системалары эшенең нәтижеләлеген арттыруга этәргеч бирә торган стимулларга чыгымнарны киметү, энергия белән тээмин итүнең һәм су белән тээмин итүнең куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын тээмин итү, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү керә. Су хужалыгы системаларында энергияне нәтижелә куллану еш кына кулланучыларга хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү һәм шул ук вакытта халыкның үсә барган ихтияжларын канәгатьләндерү максатында су белән тээмин итү системаларының эшен камилләштерүнең иң экономияле ысулы булып тора. Су белән тээмин итүнең нәтижеләлеген арттыру буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру чыгымнарны киметүне, гамәлдәге системаларның эксплуатация куәтләрен арттыруны һәм кулланучылар ихтияжларын канәгатьләндерү дәрәжәсен арттыруны тээмин итә.

Ресурсларны экономияләү су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, шулай ук аны куллану процессында да мөмкин, бер үк вакытта су, электр энергиясе һәм аларны сатып алу өчен акчалар саклана.

Энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләр булып торалар:

- энергияне сак тоту җайланмасын кертү һәм куллану;
- агып чыгуларны һәм су югалтуларны киметү;
- үз ихтияжларыңа су чыгымын киметү;
- суны исәпкә алу приборларын урнаштыру.

4.3 Су белән тәмин итү системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнгән торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр
Кулланучыларны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә:

Гамәлдәге су алу корылмаларын модернизацияләү;

Искергән су чөлтөрләрән этаплап алыштыру;

Урта Аты авылында су белән тәмин итү чөлтөрләрән капитал ремонтлау.

Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары системаларның гамәлдәге су алу узеллары территорияләрендә планлаштырыла.

4.4 Су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системаларын үстерү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта шәһәр җирлегенә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системалары һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системалары юк.

Энергияне саклауның югары нәтиҗәле яңа технологияләрен кертү - шәһәрне һәм бистәләрен су белән тәмин итү белән оператив диспетчерлык идарәсенә заманча автоматлаштырылган системасын булдыру. Әлеге программаны гамәлгә ашыру кысаларында барлык су алу корылмаларында ешлык үзгәрткечләр, автоматлаштыру шкафлары, басым датчиклары һәм исәпкә алу приборлары урнаштыру зарур. Билгеләнгән ешлык үзгәрткечләр электр энергиясен куллануны 30% ка кадәр киметә, насос агрегатлары электр двигательләренә салмак эш режимын тәмин итә һәм гидроударларны бетерә. Оператив-диспетчерлык идарәсенә автоматлаштырылган системасын кертүнең төп бурычы булып тора:

- корылмаларның, җайланмаларның, төп һәм ярдәмче җайланмаларның һәм коммуникацияләренң бирелгән технологик режимын һәм нормаль эш шартларын саклау;
- бирелгән технологик режимнан һәм корылмаларның, җайланмаларның, җайланмаларның һәм коммуникацияләренң нормаль эш шартларыннан тайпылышларны һәм бозуларны сигналлаштыру;
- контрольдә тотыла торган объектларда авария хәлләр килеп чыгу сигнализациясе;
- бирелгән шартлардан тайпылышларны һәм хөкүк бозуларны оператив рәвештә бетерү мөмкинлеге.

4.5 Биналарның, корылмаларның, корылмаларның суны исәпкә алу приборлары белән җиһазландырылуы һәм аларны кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда куллану турында белешмәләр

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән.

Исәпкә алу приборларын урнаштыру - торак-коммуналь комплексын реформалаштыруның иң мөһим шартларының берсе.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе

булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономиялэргә мөмкинлек бирәчәк.

4.6 Территория буенча торбаүткәргечләр узу маршрутлары вариантларының тасвирламасы аларның нигезләнүе

Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәмин итеп, суүткәргечләр жир астына сузылган. Киләчәктә муниципаль берәмлек территориясе буенча торбаүткәргечләрнең гамәлдәге маршрутлары сакланып кала. Реконструкцияләнгән торган су участокларын узу маршрутлары гамәлдәге чөлтәләрне узу маршрутына туры килә. Торак төзелешлэргә яңа торбаүткәргечләр автомобиль юлларының машина йөрү өлешләре буйлап, авария хәлләре килеп чыккан очракта, оператив рәвештә барып житү өчен салына. Чөлтәләрне гамәлдәге һәм яңа торак төзелешлэргә төгәл трассировкалау, территорияне вертикаль планлаштыруны һәм чөлтәренң гидравлик режимнарын исәпкә алып, төзелеш участокларын планлаштыру проектларын эшләү стадиясендә башкарылачак.

4.7 Насос станцияләрен, резервуарларны, су жыю башняларын урнаштыру урыны турында тәкъдимнәр

Гамәлдәге насос станцияләре, Чиста су резервуарлары һәм су жыю манаралары урнашкан урыннар үзгәрешсез кала. Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары гамәлдәге су алу узеллары территориясендә урнаштырылачак.

4.8 Кайнар су, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре. Рекомендацияләр юк.

4.9 Кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары) Су белән тәмин итү чөлтәләрнең урнашуы турында белешмәләр әлеге схемага кушымталарда китерелгән.

Кулланучыларны ышанычлы һәм өзлексез су белән тәмин итү, шулай ук халыкны санитария-гигиена таләпләренә туры килә торган су белән тәмин итү өчен тәкъдимнәр

1. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын 5 елга кимендә 1 тапкыр техник тикшерү:

- су белән тәмин итү чыганагының торышын һәм аның сезонлы үзгәрешләрен исәпкә алып, билгеләнгән таләплэргә туры китереп эчәр су әзерләү буенча штат режимында эшләүче су әзерләү корылмаларының техник мөмкинлекләрен билгеләү;
- суүткәргеч чөлтәләрнең һәм насос станцияләренң техник характеристикаларын, шул исәптән югалтулар дәрәжәсен, физик таушалу күрсәткечләрен, әлеге чөлтәләрнең һәм станцияләренң энергетик нәтижәлелеген, топологиянең оптимальлеген һәм куәтләрен резервлау дәрәжәсен билгеләү;
- салкын һәм кайнар су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешма эшчәнлегенең максатчан күрсәткечләрен гамәлдәгеләреннән иң яхшы файдаланучы салкын һәм кайнар су белән тәмин итүче оешмаларның максатчан күрсәткечләре белән чагыштыру (мөмкин булган технологияләр).

2. Чөлтэргә жибәрелә торган суга “Тигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр” СанПиН

1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә мониторинг үткәрү;

3. Суүткәргеч чөлтәләрне реконструкцияләү-гамәлдәге чөлтәләрнең авария хәлендәге, тузган, үткәрү мөмкинлеге аз булган участокларын алыштыру һәм яңа магистраль чөлтәләр төзү. Яңа

челтэрлэр төзөгөндө гарантиялэнгэн хезмэт срогы 50 ел булган түбэн басымлы полиэтиленнан торбалар кулланыла.

5 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспекты"

5.1 Юыну суларын агызганда (утильләштергәндә) үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган су бассейнына зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр

Су алуның һәм аны суүткәргеч чөлтәренә ташуның технологик процессы зарарлы матдәләр белән бергә бармый.

Суүткәргеч чөлтәре әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынты ясамый, объект экологик чиста корылма булып тора.

Суүткәргеч чөлтәрен эксплуатацияләгәндә су хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен файдаланылмый, производство агынтылары барлыкка килми. Суүткәргеч чөлтәрен эксплуатацияләү, сулыкларга һәм рельефка нинди дә булса зарарлы матдәләр чыгаруны күздә тотмый.

Төзелеш эшләрен башкарганда житештерү максатларында Су таләп ителми. Хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен эчәр сыйфатлы су кулланыла. Эш документациясендә баян ителгән таләпләрне үтәгәндә жир өсте һәм жир асты сулары торышына тискәре йогынты төзелеш чорында гына күзәтеләчәк, вакытлыча гына булачак һәм әйләнә-тирә мохит торышына сизелерлек йогынты ясамаячак.

5.2 Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор $h. б.$) тәмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.

Химик реагентлар су әзерләү процессында файдаланылмый хәзерге вакытта файдаланылмый.

6 кискәк. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү"

6.1 Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның бәясен бәяләү

Су белән тәэмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты булып кулланучыларны сыйфат нормативлары таләпләренә җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тәэмин итү, жиһазларның энергетик нәтиҗәлелеген арттыру, су бирү процессын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу тора.

Әлеге чараларны үтәү су белән тәэмин итү системаларының төп узелларының тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тәэмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

Калган капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча җыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка килә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект - смета документациясен эшлөгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлеге 19 нчы таблицада китерелде.

19 таблица – Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1	“Урта Аты авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре													

№ п/п	Үз эченэ алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос жайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су жыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	2026- 2040	4500		300	300	300	300	300	300	300	300	1200	900
1.2	Искергән су челтәрләрен этаплап алыштыру	2026- 2040	13554						13554					

№ п/п	Үз эченэ алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1.3	Арча муниципаль районының Урта Аты авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен капитал ремонтлау (артезиан скважиналары-2 данә, күләме 15 куб. м һәм 20 куб. м булган су жыю манаралары, су белән тәэмин итүнең диаметры 110 мм булган, озынлыгы 8300 п. м булган бүлү челтәре)	2025	18858				18858							
	Барлығы:		24816,0						24816 ,0					
			61728,0	0	300	300	19158	300	38670	300	300	300	1200	900

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 “Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-мета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

6.2 Төзелеш өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган житештерү билгеләнешендәге булмаган объектлар һәм инженерлык инфраструктурасы өчен эреләштерелгән смета нормативлары нигезендә башкарылган йә капитал тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын төзүгә һәм реконструкциялүгә капитал кертемнәр күләмен бәяләү финанслау чыганаclarын күрсәтеп, төзелеш һәм эш төрләре Жирлекнең перспективасы үсешен һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасын исәпкә алып, су белән тәмин итү системасының сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 65650,0 мең сум тәшkil итә. Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Финанслауның төп чыганаclarы булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятиеләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын су белән тәмин итү чөлтөрләренә техник тоташтыру тарифы исәбеннән гамәлгә ашыру мөмкинлеге куллануның артуы булмауга, шул исәптән яңа предприятиеләр төзелүгә бәйле рәвештә юк. Электр энергиясен куллануны киметү, шулай ук аны транспортировкалаганда су югалтуларны киметү өчен тарифны арттыру исәбенә өстәмә средстволар жәлеп итү, шулай ук өстәмә субсидияләр бирү кирәк. Чараларны гамәлгә ашыруга тарифны күтәрү киләчәктә инвестиция акчаларын жәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк, чөнки электр энергиясенә чыгымнарны киметү һәм су югалтуларын киметү чараларның аклануы сизелерлек кимиячәк акчаларны яңга калдырырга мөмкинлек бирәчәк.

7 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре"

Су белән тәмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижәләргә ирешеләчәк:
Халыкка һәм предприятиеләргә бирелә торган эчәргә яраклы суның норматив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 "Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарда, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар - эпидемиологик таләпләр".) Социаль нәтижәләр - су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын тәмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру.

Кулланучыларны сыйфатлы су белән тәмин итү.

Су алу корымаларын һәм су белән тәмин итү чөптәренә эксплуатацияләгәндә авария хәлләре санын киметү.

20 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Жайга салу чорына план күрсәткечләре					
			2024	2025	2026	2027	2028	2029- 2040
1	Су сыйфаты күрсәткечләре							
1.1	эчәр су сыйфатын житештерү тикшерүе нәтижәләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмдә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәмин итү чыганаclarыннан, суүткәргеч станцияләреннән яисә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасының башка объектларыннан бүлү суүткәргеч чөптәренә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше	%	0	0	0	0	0	0
1.2	бүлү суүткәргеч чөптәрендә эчә торган суның сыйфатын производство тикшереп торыу нәтижәләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмдә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше	%	0	0	0	0	0	0
2	Су белән тәмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре							
2.1	Коммуналь инфраструктура системаларының авариялелеге	берәмлек. / км	0,2	0,2	0,2	0,15	0,15	0,1
2.2	Товарлар һәм хезмәтләр китерүнең дәвамлылыгы (өзлексезлеге)	сәг./көн	24	24	24	24	24	24
2.3	Су белән тәмин итү чөптәренә тузуы	%	55	55	50	45	40	30
2.4	Салкын су белән тәмин итү чөптәрендә югалтулар	%	10	10	10	9	9	8

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре күрсәткечләре су белән тәэмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң актуальләштерүне таләп итә.

8 бүлек. “Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге”

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә башкарма органнарыннан, Россия Федерациясе субъектларыннан, жирле үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендә килергә мөмкин.

“Су белән тәмин итү һәм су түгү турында” 416 нчы ФЗ нигезендә, үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектлары, шул исәптән эксплуатацияләү юлы белән су белән тәмин ителгән сууткәргеч челтәрләре ачыкланган очракта, мондый объектларны эксплуатацияләү гарантияләүче оешма йә су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешма һәм күрсәтелгән хужасыз объектларга турыдан-туры тоташкан сууткәргеч челтәрләр тарафыннан, алар күрсәтелгән объектларның тапшыру актына Администрация тарафыннан имза салынган көннән алып мондый объектларга милек хокукы танылганга кадәр яисә аларны биләүгә, файдалануга һәм мондый объектларны калдырган милекче тарафыннан гражданлык законнары нигезендә биләүгә, файдалануга һәм эш итүгә алынганга кадәр гамәлгә ашырыла.

Су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектларын эксплуатацияләүгә чыгымнары тарифларны билгеләгәндә тарифларны жайга салу органнары тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган су белән тәмин итү һәм су түгү өлкәсендә бая кую нигезләрендә билгеләнгән тәртиптә исәпкә алына.

Хужасыз тышкы челтәрләрне рәсмиләштерү тәртибе Россия Федерациясе Гражданлык кодексы, “Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында” 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Икътисадый үсеш министрлыгының “Хужасыз күчемсез әйберләрне исәпкә алу тәртибен билгеләү турында” 2015 елның 10 декабрендәге 931 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектлары ачыкланмаган.

3 бүлек. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ

1 бүлек. "Су агызу өлкәсендә гамәлдәге ТОРЫШ"

1.1 Жирлек территориясендәге агып төшүче суларны жыю, чистарту һәм чыгару системасы структурасының тасвирламасы һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү Хәзерге вакытта "Урта Аты авыл жирлегенә" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.2 Гамәлдәге канализация чистарту корылмаларын тасвирлауны, шул исәптән агып төшүче суларны чистартуның кулланыла торган технологик схемасының агып төшүче суларны чистарту сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне, корылма куәтләренә гамәлдәге кытлыгын (резервын) билгеләүне һәм абонентлар тәзи торган локаль чистарту корылмаларын тасвирлауны да кертеп, үзәкләштерелгән су агызу системасын техник тикшерү нәтижеләрен тасвирлау

Хәзерге вакытта "Урта Аты авыл жирлегенә" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.3 Су агызуның технологик зоналары, үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу зоналары тасвирламасы (су агызу үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу системаларыннан файдаланып башкарыла торган территорияләр) һәм су агызуның үзәкләштерелгән системалары исемлеге

"Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында" 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенен "Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында" 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары су белән тәмин итү ("Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре", "Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр" белән бергә) һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертә

"су агызуның технологик зонасы" - ташландык суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм ташландык суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәмин ителә торган ташландык суларны агызуны гамәлгә ашыручы оешманың канализация челтәренә өлеше;

"үзәкләштерелгән су агызу системасы (канализация) – су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы".

Су агызуның технологик зоналары тасвирламасы 21 нче таблицада китерелде.

21 таблица - Су агызуның технологик зоналары

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзәкләштерелгән/үзәкләштерелмәгән	Су агызу объекты
Тубән Аты авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Урта Аты авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Урта Сәрдә авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Кылычы авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Әрняш авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыктарга һәм септиктарга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиктары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.4 Гамәлдәге үзәкләштерелгән су агызу системасының чистарту корылмаларында агып төшүче сулар явым-төшемнән утильләштерүнең техник мөмкинлегенә тасвирламасы
Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.5 Канализация коллекторларының һәм челтәрләренен, алардагы корылмаларның торышын һәм эшләвен тасвирлау, аларның тузуын бәяләүне һәм үзәкләштерелгән су агызу системасының гамәлдәге объектларында агып төшүче суларны агызып жибәрүне һәм чистартуны тәмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп
Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.6 Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын һәм аларның идарә ителешен бәяләү
Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.7 Үзәкләштерелгән су агызу системасы аша агып төшүче суларның әйләнә-тирә мохиткә йогынтысын бәяләү

Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Жир өсте су объектларын пычратуның төп чыганаclarы булып чистартылмаган (житәрлек дәрәжәдә чистартылмаган) агып торучы сулар, торак территорияләрдән коеп яуган яңгыр сулары тора. Пычраткыч матдәләренен химик үзенчәлегенә атап үтелгән пычрану чыганаclarына хас - нефть продуктлары, аммоний һәм нитрат азоты, анионактив өске-актив матдәләр (АПВ). Бакыр, тимер, марганец һәм фенолның югары булуы табигый характерга ия.

Чистартылмаган агып төшүче суларны рельефка һәм су объектларына агызу әйләнә-тирә мохиткә, су жыю майданнарындагы суның физик һәм химик үзлекләренә тискәре йогынты ясый, органик һәм органик булмаган чыгышлы зарарлы матдәләр, агулы матдәләр, авыру китереп чыгаручы бактерияләр һәм авыр металл микъдары арта, шулай ук халыкның авыру куркынычы барлыкка килү факторы булып тора.

Чистартылмаган агынтыларны агызу хайваннар һәм үсемлекләр дөньясына зыян китерә һәм су жыю майданнарының иң куркыныч деграция төрләренен берсенә китерә.

1.8 Муниципаль берәмлекнен үзәкләштерелгән су агызу системасы колачламаган территорияләргә тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.9 Описание существующих технических и технологических проблем системы водоотведения поселения

Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлеген” муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

1.10 Жирлекнен үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертелгән үзәкләштерелгән су түгү системалары исемлеген һәм тасвирламасын, шулай ук күрсәтелгән үзәкләштерелгән су агызу (канализация) системалары аша бирелә торган агып төшүче сулар керә торган Чистарту

кормалары (алар булган очракта), чистарту кормаларының куэтрэ һәм аларда кулланыла торган агып төшүче суларны чистарту технологиялэре, кабул ителэ торган агып төшүче суларның уртача еллык күләме турында мәгълүматны үз эченэ алган үзэклэштерелгән су түгү системаларына кертү турында белешмэлэр

Хэзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлэге” муниципаль берәмлэге территориясендэ үзэклэштерелгән су агызу системасы юк.

2 бүлек. "Су агызу системасында агып төшүче сулар Балансы"

2.1 Суларны агызуның технологик зоналары буенча үзәкләштерелгән системасына һәм агынтыларны агызуның балансы

Хәзерге вакытта "Урта Аты авыл жирлеген" муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.2. Су агызуның технологик зоналары буенча оештырылмаган агымның (урын рельефы өслегеннән килә торган агып төшүче суларның) фактагы агымын бәяләү

Канализация челтәре һәм корылмалар элементларындагы тыгызлыксызлыктар аша үзәкләштерелгән су агызу системасына керә торган яңгыр, кар һәм инфильтрацион сулар оештырылмаган агым булып тора.

"Урта Аты авыл жирлеген" муниципаль берәмлеген территориясендә яңгыр канализациясе челтәре юк. Яңгыр канализациясе сыйфатында юл буендагы траншеяләр файдаланыла

2.3 Биналарның, корылмаларның кабул ителә торган агып торган суларны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны коммерцияле исәп-хисапларны гамәлгә ашырганда куллану турында белешмәләр

Хәзерге вакытта "Урта Аты авыл жирлеген" муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.4 Соңгы 10 елда агып төшүче суларның үзәкләштерелгән су агызу системасына су агызуның технологик зоналары буенча һәм муниципаль берәмлек буенча керү балансларына, житештерү куәтләренә кытлык зоналарын һәм резервларын аерып, ретроспектив анализ нәтижеләре

Хәзерге вакытта "Урта Аты авыл жирлеген" муниципаль берәмлеген территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

2.5 Жирлекләрен, шәһәр округларын үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка үзәкләштерелгән сулар түгү системасына һәм су түгүнең технологик зоналары буенча агынтыларны түгүнең фараз баланслары.

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

3 бүлек. "Агып төшүче сулар күлөмө фаразы"

3.1 Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасына агып төшүчө суларның фактта һәм көтөлгөндө керүе турында белешмэләр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзөклөштөрөлгөн системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

3.2 Су агызуның үзөклөштөрөлгөн системасы (эксплуатацияләү һәм технологик зоналар) структурасы тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы юк. Үзөклөштөрөлгөн су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны участкаларындагы калкулыкларга һәм септикларга яисә турыдан-туры түбән урыннарда рельефка жибәрелә.

3.3. Чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен агып төшүчө суларның исәпләнгән чыгымы, ташландык суларны агызуның технологик зоналары буенча куәтләр кытлыгы (резервы) турындагы белешмәләрдән чыгып исәпләү

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.4 Су агызуның үзөклөштөрөлгөн системасы элементларының гидравлик режимнарын һәм эш режимнарын анализлау нәтижәләре

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.5 Су агызу системасының чистарту корылмаларының житештерү куәтләре резервларына һәм аларның гамәлдә булу зонасын киңәйтү мөмкинлекләренә анализ

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы объектларын төзү, реконструкциялөү һәм модернизациялөү (техник яктан янадан коралландыру) буенча тэкъдимнөр"

4.1 Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасын үстөрүнөң төп юнөлөшлөре, принциплары, бурычлары һәм план күрсәткечлөре

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзөклөштөрөлгөн су агызу чаралары булмаганда, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тэкъдим ителергә мөмкин. Кече торак пунктларда үзөклөштөрөлгөн системалар төзү 1 м.куб агымны чистартуның артык зур үзкыйммәте аркасында икътисадый яктан отышлы түгел.

Йорт яны өемнәре, су агызу савытлары реконструкцияләнөргә һәм су үткәрми торган материаллардан ясалырга, шулай ук вентиляция стояклары белән жиһазландырылырга тиеш. Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәэмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агынты сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.2 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча елларга бүлөп, әлегә чараларның техник нигезләмәләрен дә кертеп, төп чаралар исемлегә

Су агызу системасын үстөрүнөң төрлө сценарийларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә 22 нче таблицада китерелде.

22 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар

№ п/п	Чараның исеме	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)	Бәясе якынча, мең сум.	Социаль-икътисадый файда, сум.
1	Төрлө модификацияләрдә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру (ЛОС)	2026-2040	2500,0	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 "Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары" һәм НЦС 81-02-14-2025 "Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре" нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстөрү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшлөү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

4.3 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре
Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзөклөштөрөлгөн су агызу булмаса, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тэкъдим ителергә мөмкин.

Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәэмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агып торган сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.4 Үзәкләштерелгән су ағызу системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр
Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзәкләштерелгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан ағып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4.5 Су ағызуны гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын үстерү һәм су ағызу режимнары белән идарә итүнең автоматлаштырылган системалары турында белешмәләр
“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

4.6 Жирлек, жирлек территориясә буенча торбаүткәргечләр (трассалар) узу маршрутлары вариантларының, су ағызу корылмаларын төзү өчен планлаштырыла торган мәйданчыкларның урнашу вариантларының тасвирламасы һәм аларны нигезләү
“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

4.7 Үзәкләштерелгән су ағызу системасы челтәрләренең һәм корылмаларының саклау зоналары чикләре һәм характеристикалары
“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

4.8 Үзәкләштерелгән су ағызу системасы объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре
“Урта Аты авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

5 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектылары"

5.1 Пычраткыч матдэлэр чыгарып ташлауларны киметү планнарындагы чаралар, экологик нәтижәлелекне арттыру программалары, әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары планнары турында белешмэлэр

“Урта Аты авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы юк.

5.2 Агып төшүче сулар явым-төшемнәрен утильләштергәндә әйләнә-тирә мохит өчен куркынычсыз ысуллар куллану турында белешмэлэр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып төшүче сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жиберелә.

Агып төшүче су явым-төшемнәрен утильләштерү ысуллары проектлауның киләчәк стадияләрендә төгәлләштереләчәк.

6 кискәк. "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкциялүгә һәм модернизациялүгә капитал салуларга ихтыяжны бәяләү"

Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә 23 нче таблицада китерелде.

23 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм исемлегә	Гамәлгә ашыру сроклары	Сату бәясе, мең сум.										
			Барысы	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035-2040
1	Социаль әһәмияткә ия объектлар янында төрле модификацияләрдә (ЛОС) хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру, шул исәптән	2026-2040	2500 ,0			500 ,0		500 ,0		500 ,0		500 ,0	500, 0

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 “Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник номер 14. Тышкы су белән тәмин итү һәм канализация челтәрләре” нигезендә. Су белән тәмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

Жирлекнең перспективалы үсешен исәпкә алып, су агызу системасының сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру чараларына капитал салулар күләме якинча 3 500,0 мең сум тәшкил итәчәк.

Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча жыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш. Финанслауның төп чыганакалары булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятиеләр, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

7 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасын үстөрү күрсөткөчлөрөнөң планлы күрсөткөчлөрө"

Хэзерге вакытта жирлек территориясендэ үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып төшүчө сулар йорт яны кишәрлеклөрендөгө калкулыкларга һәм септикларга жибөрөлө. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжэдэ гидроизоляциягэ ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерэ.

8 бүлек. "Үзәкләштерелгән су ағызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге" "Урта Аты авыл жирлегә" муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

НЭТИЖЭЛЭР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӨР

Авыл жирлеген үстерүдә өстенлекле проблемаларның берсе-халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү, аны хәл итү сәламәтлекне саклау, эшчәнлек шартларын яхшырту һәм халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү өчен кирәк. Бүгенге көндә “Урта Аты авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системасы канәгатьләнерлек хәлдә.

Су белән тәмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре булып тора:

су алу корылмалары жиһазларын модернизацияләү.

тузган су челтәрләрен реконструкцияләү;

□ Урта Аты авылында су белән тәмин итү челтәрләрен капитал ремонтлау.

Су агызу системаларын үстерүнең төп юнәлешләре:

торак пунктларда хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тулысынча чистарту буенча локаль жайланмалар төзү.

Санитария-гигиена таләпләре нигезендә эчәр су белән тәмин итү чыганагын тәмин итү, яңа линияләр төзү һәм техник, санитария чараларын гамәлгә ашыру исәбенә гамәлдәге су белән тәмин итү системаларының нәтижелелеген һәм ышанычлылыгын арттыру, су алу һәм транспортировкау системаларын үстерү буенча бурычлар комплексын башкару тәкъдим ителә.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

07.12.2011 елгы № 416-ФЗ «Су белән тәмин итү һәм су агызып жибәрү турында» РФ Федераль законы.

РФ Хөкүмәтенен 05.09.2013 елгы № 782 карары «Су белән тәмин итү һәм су агызып жибәрү схемалары турында»

СП 31.13330.2021 «Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»..

СП 30.13330.2012 «Биналарның эчке суүткәргечләре һәм канализациясе».

СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү мөхите факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зыянсызлыгын тәмин итүгә карата гигиеник нормативлар һәм таләпләр».

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитар-саклау зоналары һәм предприятиеләренн, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе».

СП 129.13330.2019 «Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. Су белән тәмин итү һәм канализация».